

فصل ۲۲

حساب‌های استانی

مقدمه

مبانی نظری تهیه حسابهای منطقه ای بر اساس تعاریف، مفاهیم، طبقه بندیها و روشهای سیستم حسابهای ملی پیشنهاد شده توسط سازمان ملل متحد تنظیم شده است. سیستم مزبور برای اولین بار در سال ۱۹۵۳ به صورت مجموعه ای فرموله شده تحت عنوان یک سیستم حسابهای ملی منتشر شد. این مجموعه در سال ۱۹۶۸ مورد تجدید نظر قرار گرفت. آخرین تجدید نظر سیستم حسابهای ملی (SNA) در سال ۱۹۹۳ صورت گرفت که توسط ۵ نهاد بین‌المللی: سازمان ملل، صندوق بین‌المللی پول، بانک جهانی، سازمان همکاری و توسعه اقتصادی و کمیسیون جامعه اروپایی به تصویب رسیده است.

سابقه تاریخی تهیه و تنظیم حسابهای منطقه ای در دنیا به سال ۱۹۵۱ و به والتر ایزارد بر می‌گردد. اولین تجربه محاسبه حسابهای اقتصادی در سال ۱۹۵۳ در کشور ایتالیا و پس از آن به تدریج در تعدادی از کشورهای اروپایی از قبیل آلمان، اتریش، نیوزلندو استرالیا و نیز کشورهایی که از نظر تقسیمات جغرافیایی و سیاسی نسبتاً غیر متمرکز بوده اند صورت گرفته است.

در کشور ما در سالهای قبل از پیروزی انقلاب اسلامی توسط مشاوران خارجی و با استفاده از روشهای غیر مستقیم برای تهیه برخی از حسابهای منطقه ای صورت گرفته است که به عنوان یک اقدام جدی در این زمینه نمی‌تواند تلقی شود. بعد از پیروزی انقلاب و به دلیل اشتیاق گروهی از مسئولین برای استفاده از حسابهای منطقه ای در برنامه ریزی منطقه ای، فعالیتهای موردی و مقطعی در تعدادی از سازمان برنامه و بودجه استان ها انجام شد. (استان فارس کاملتر از دیگر استانها عمل کرده و در طول سالهای ۶۵-۱۳۶۲ با استفاده از روشهای تولید، هزینه و نیز با انجام برآوردهای کارشناسی محصول ناخالص داخلی استان فارس را برای یک دوره یازده ساله (سالهای ۶۳-۱۳۵۳) به قیمت های ثابت و جاری برآورد نمود).

حسابهای منطقه ای مجموعه ای از اطلاعات آماری است که به صورت جامع و هدفمند مطالعه کمی و منظم فعالیت های اقتصادی یک منطقه مشخص را برای یک دوره زمانی معین که معمولاً یک سال است امکان پذیر می‌سازد. به عبارت دیگر نقشی را که حسابهای ملی در کل کشور به عهده دارد حسابهای منطقه ای همان نقش، اهمیت و کاربرد را در سطح منطقه عهده دار است.

حسابهای منطقه ای نقش شایان توجهی در برنامه ریزیهای منطقه ای دارد به طوریکه تحقق اهداف برنامه‌ریزی منطقه ای بدون استفاده از یافته های حسابهای منطقه ای امکان پذیر نیست. آمارهای منطقه ای قابل اطمینان، سازگار و مناسب، پی ریزی محکمی را برای سیاستگذاری در جهت کاهش نابرابریهای اقتصادی و اجتماعی بین مناطق فراهم می‌کند. با استفاده از آمارهای مناسب است که می‌توان به روشنی مناطقی را که نیاز به حمایت دارند شناسایی کرده و میزان نابرابریها را اندازه گیری نمود. ضمن اینکه مدیریت علمی و پیشرفته در هر سطح جغرافیایی نیازمند اطلاعات دقیق و مفصل است.

در تهیه حسابهای منطقه ای ابتدا تنظیم حساب تولید که اولین حساب و مهمترین آنهاست در نظر گرفته شده است. هدف کلی حساب تولید، محاسبه محصول ناخالص داخلی منطقه به منظور استفاده در سیاستگذاریها و برنامه‌ریزیهای اجتماعی و اقتصادی منطقه است. در استان کهگیلویه و بویراحمد تهیه و جمع آوری حسابهای منطقه‌ای از سال ۱۳۷۹ آغاز شده است.

تعاریف و مفاهیم

محصول ناخالص داخلی: محصول ناخالص داخلی، نتیجه نهایی فعالیتهای اقتصادی واحدهای تولیدی مقیم یک کشور در یک دوره‌ی زمانی معین است. محصول ناخالص داخلی به سه روش تولید، هزینه و درآمد محاسبه می‌شود.

ارزش افزوده: ارزش اضافی ایجاد شده در جریان تولید است. تفاوت بین ارزش ستانده و مصرف واسطه در هر فعالیت اقتصادی را ارزش افزوده ناخالص می‌گویند. پس از کسر مصرف سرمایه ثابت از ارزش افزوده ناخالص، ارزش افزوده خالص بدست می‌آید.

ستانده: ستانده هر واحد تولیدی، مجموع کالاها و خدماتی است که در یک واحد تولیدی تولید شده و برای استفاده در خارج از آن واحد در دسترس قرار می‌گیرد. کالاها و خدماتی که در یک واحد در یک دوره‌ی حسابداری معین تولید و در همان دوره در دیگر فرایندهای تولید آن واحد مصرف می‌شود ستانده‌ی آن واحد را تشکیل نمی‌دهد. به این ترتیب مفهوم ستانده با مفهوم محصول که حاصل فرایند تولید است متفاوت می‌باشد. ستانده به سه دسته تقسیم می‌شود: ستانده بازاری، ستانده تولید شده برای خود مصرف نهایی و تشکیل سرمایه به حساب خود و سایر ستانده های غیر بازاری.

مصرف واسطه :

مصرف واسطه عبارت از ارزش کالاها و خدماتی است که به صورت داده‌های یک فرایند تولید در آن مصرف می‌شوند، به استثنای مصرف دارایی‌های ثابت که به عنوان مصرف سرمایه‌ی ثابت ثبت می‌شود. کالاها و خدمات ممکن است در فرایند تولید تغییر شکل داده یا کاملاً مصرف شوند.

گزیده اطلاعات

در سال ۱۳۹۰، محصول ناخالص داخلی بدون نفت به قیمت بازار ۲۶۳۰۲/۰۱۷ میلیارد ریال بوده است. سهم بخش کشاورزی، شکار و جنگلداری از ارزش افزوده کل بخشهای اقتصادی استان معادل ۳/۰۳ درصد می‌باشد که نسبت به سال ۱۳۸۹، معادل ۱۰/۲ درصد افزایش نشان می‌دهد.
- تا زمان انتشار سالنامه اطلاعات حسابهای منطقه ای سال ۱۳۹۱ توسط مرکز آمار ایران ارائه نگردید.

۲۲- حسابهای استانی _____ سالنامه آماری استان کهگیلویه و بویراحمد- ۱۳۹۲

۲۲-۱- محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار و ارزش افزوده در بخشهای عمده اقتصادی (میلیارد ریال)

۱۳۸۸	۱۳۸۵	۱۳۸۰	شرح
۸۱۱۷۱/۴۱	۹۰۶۳۰/۹	۳۰۶۷۴/۶۰۰	ارزش افزوده.....
۲۹۱۵/۹۶۵	۱۹۹۱/۷۵۸	۷۹۹/۵۰۰	کشاورزی ، شکار و جنگلداری.....
۱۱۸/۰۱۲	۵۰/۷۸۶	۴/۶۰۰	ماهگیری.....
۶۴۱۶۸/۴۹۱	۸۰۹۳۶/۱۴۶	۲۷۴۴۲/۳۰۰	معدن.....
۱۱۲۹/۶۵۹	۴۴۶/۲۴۰	۱۳۴/۴۰۰	صنعت.....
۲۴۱/۷۹۶	۸۳/۷۸۶	۲۳/۴۰۰	تأمین برق و گاز و آب.....
۱۹۵۰/۰۷۶	۱۰۶۵/۰۳۱	۳۴۲/۰۰۰	ساختمان.....
۱۶۱۱/۳۰۰	۹۹۴/۴۷۹	۵۰۶/۵۰۰	عمده فروشی ، خرده فروشی ، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها.....
۱۲۸/۵۹۱	۶۳/۸۸۷	۲۱/۶۰۰	هتل و رستوران.....
۸۵۹/۷۰۹	۵۲۹/۱۵۸	۲۰۷/۲۰۰	حمل و نقل ، انبارداری و ارتباطات.....
۲۷۵/۴۱۱	۱۵۳/۷۲۹	۴۶/۳۰۰	واسطه گریهای مالی.....
۱۹۶۶/۹۴۳	۱۲۸۰/۳۵۱	۲۷۰/۰۰۰	مستغلات ، کرایه و خدمات کسب و کار.....
۱۴۳۳/۸۹۱	۸۳۱/۰۵۶	۲۹۲/۴۰۰	اداره امور عمومی ، دفاعی و تأمین اجتماعی.....
۲۲۵۷/۳۵۵	۱۳۷۸/۰۱۱	۳۳۶/۴۰۰	آموزش.....
۱۷۹۹/۵۲۳	۷۳۷/۲۷۶	۲۰۵/۰۰۰	بهداشت و مددکاری اجتماعی.....
۳۱۴/۶۸۸	۱۳۶/۸۶۲	۴۳/۰۰۰	سایر خدمات عمومی ، اجتماعی ، شخصی و خانگی.....
۱۶۶/۶۹۴	-۴۷/۵۷۲	۵۶/۸۰۰	خالص مالیات بر واردات
۰	...	۷۲/۱۰۰	مالیات بر واردات .....
۰	...	//	سوبسید بر واردات.....
۸۱۳۳۸/۱۱۲	۹۰۶۳۰/۹۸۵	۳۰۷۳۱/۴۰۰	محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار

۵

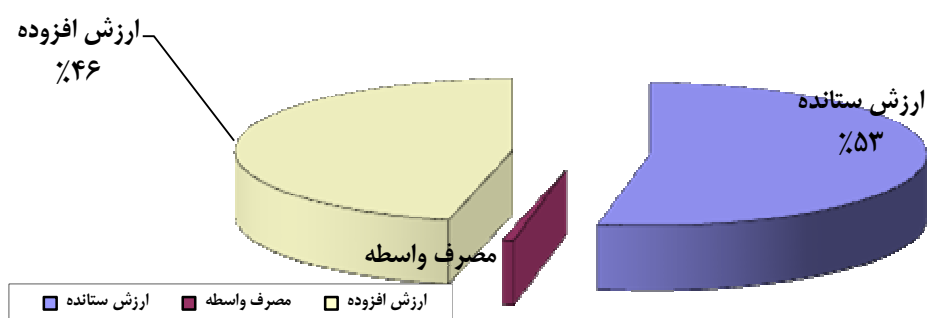
سالنامه آماری استان کهگیلویه و بویراحمد-۱۳۹۲ _____ ۲۲- حسابهای استانی

۲۲-۱- محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار و ارزش افزوده در بخشهای عمده اقتصادی(دنباله) (میلیارد ریال)

شرح	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱
ارزش افزوده.....	۱۱۳۳۳۷/۱۶۵	۱۴۳۰۴۸/۱۰۸	۰۰۰
کشاورزی ، شکار و جنگلداری.....	۳۹۳۰/۶۲۵	۴۳۳۲/۳۶۵	۰۰۰
ماهگیری.....	۱۹۱/۸۵۲	۲۰۴/۶۶۸	۰۰۰
معدن.....	۸۹۷۳۹/۴۴۶	۱۱۷۲۲۹/۷۸۶	۰۰۰
صنعت.....	۱۵۰۵/۵۲۵	۱۵۱۷/۶۴۲	۰۰۰
تأمین برق و گازو آب.....	۵۴۰/۲۶۴	۹۰۳/۷۸۴	۰۰۰
ساختمان.....	۲۷۹۷/۶۸۳	۲۵۲۰/۰۳۷	۰۰۰
عمده فروشی ، خرده فروشی ، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها.....	۳۸۹۰/۸۹۲	۵۰۵۷/۰۸۳	۰۰۰
هتل و رستوران.....	۱۵۱/۰۷۰	۱۷۵/۵۳۶	۰۰۰
حمل و نقل ، انبارداری و ارتباطات.....	۹۲۱/۴۲۷	۱۰۵۲/۲۴۴	۰۰۰
واسطه گریهای مالی.....	۲۸۰/۹۴۴	۴۷۰/۰۴۳	۰۰۰
مستغلات ، کرایه و خدمات کسب و کار.....	۲۸۶۶/۴۱۵	۱۹۰۵/۸۹۸	۰۰۰
اداره امور عمومی ، دفاعی و تأمین اجتماعی.....	۱۷۰۲/۲۰۸	۲۰۴۴/۷۳۸	۰۰۰
آموزش.....	۲۳۸۰/۴۴۰	۲۷۰۵/۶۲۵	۰۰۰
بهداشت و مددکاری اجتماعی.....	۲۰۰۹/۱۳۸	۲۳۹۵/۳۰۹	۰۰۰
سایر خدمات عمومی ، اجتماعی ، شخصی و خانگی.....	۴۲۹/۴۳۶	۵۳۳/۳۵۰	۰۰۰
خالص مالیات بر واردات	۳۷۶/۵۵۷	۳۶۵/۵۶۰	۰۰۰
مالیات بر واردات.....	.	.	۰۰۰
سوسید بر واردات.....	.	.	۰۰۰
محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار.....	۱۱۳۷۱۳/۷۵	۱۴۳۴۱۳/۶۷۴	۰۰۰
محصول ناخالص داخلی بدون نفت به قیمت بازار	۲۴۲۳۱/۹۵۴	۲۶۳۰۲/۰۱۷	۰۰۰

مأخذ - مرکز آمار ایران .

نمودار ۱-۲۲- میزان ارزش افزوده، ستانده و مصرف واسطه بخشهای عمده اقتصادی : در سال ۱۳۹۰

مینا جداول: ۱-۲۲، ۲-۲۲ و ۳-۲۲

سالنامه آماری استان کهگیلویه و بویراحمد-۱۳۹۲ _____ ۲۲- حسابهای استانی

۲۲-۲- ستانده بخشهای عمده اقتصادی

(میلیارد ریال)

۱۳۸۸	۱۳۸۵	۱۳۸۰	شرح
۹۳۲۳۳/۶۸۴	۹۸۴۳۹/۵۲۴	۳۳۳۰۳/۲۰۰	جمع.....
۵۱۸۳/۶۵۹	۳۳۲۸/۹۰۵	۱۳۰۸/۸۰۰	کشاورزی ، شکار و جنگلداری.....
۱۸۴/۸۳۹	۸۰/۴۶۶	۱۰/۸۰۰	ماهگیری.....
۶۷۳۵۱/۵۲۶	۸۳۲۰۷/۷۶۳	۲۸۳۴۵/۶۰۰	معدن.....
۲۶۱۶/۳۳۵	۱۲۱۵/۸۶۲	۳۷۶/۳۰۰	صنعت.....
۳۹۴/۰۴۹	۱۵۳/۳۰۰	۴۲/۷۰۰	تأمین برق و گاز و آب.....
۴۶۵۱/۱۷۱	۲۵۶۴/۷۹۴	۸۰۹/۸۰۰	ساختمان.....
۲۱۸۶/۲۳۸	۱۳۷۷/۸۶۵	۶۴۰/۱۰۰	عمده فروشی ، خرده فروشی ، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها.....
۲۵۲/۲۳۳	۱۲۹/۸۹۸	۴۰/۴۰۰	هتل و رستوران.....
۱۲۷۷/۰۵۷	۷۶۲/۱۰۶	۲۹۰/۰۰۰	حمل و نقل ، انبارداری و ارتباطات.....
۳۶۶/۷۷۵	۱۹۵/۲۱۳	۵۷/۸۰۰	واسطه گریهای مالی.....
۲۱۶۴/۱۵۷	۱۸۰۸/۲۵۵	۳۳۱/۲۰۰	مستغلات ، کرایه و خدمات کسب و کار.....
۱۷۵۸/۳۱۸	۱۰۴۳/۲۷۵	۳۶۶/۲۰۰	اداره امور عمومی ، دفاعی و تأمین اجتماعی.....
۲۵۱۵/۱۳۸	۱۵۲۸/۶۶۵	۳۷۶/۹۰۰	آموزش.....
۱۹۹۸/۷۷۴	۸۷۶/۹۱۲	۲۵۸/۹۰۰	بهداشت و مددکاری اجتماعی.....
۴۲۳۱/۴۱۵	۱۸۴/۲۴۴	۵۷/۷۰۰	سایر خدمات عمومی ، اجتماعی ، شخصی و خانگی.....

۲۲- حسابهای استانی _____ سالنامه آماری استان کهگیلویه و بویراحمد- ۱۳۹۲

۲۲-۲- ستانده بخشهای عمده اقتصادی(دنباله)

(میلیارد ریال)

شرح	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱
جمع.....	۱۳۱۴۰۹/۰۲	۱۶۳۸۷۴/۵۸	...
کشاورزی ، شکار و جنگلداری.....	۶۹۸۷/۸۹۶	۷۳۲۶/۶۷۱	...
ماهیگیری.....	۳۲۶/۵۹۳	۳۴۰/۴۷۷	...
معدن.....	۹۳۸۴۹/۳۸۴	۱۲۲۳۷۸/۳۱۰	...
صنعت.....	۳۷۸۰/۰۰۹	۴۴۸۱/۸۶۰	...
تأمین برق و گازو آب.....	۷۴۰/۶۳۱	۱۱۳۳/۴۳۴	...
ساختمان.....	۶۶۳۵/۱۵۷	۶۰۷۶/۵۰۲	...
عمده فروشی ، خرده فروشی ، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها.	۶۰۱۰/۴۰۲	۷۸۵۷/۹۱۳	...
هتل و رستوران.....	۲۹۹/۹۳۴	۳۵۷/۴۸۹	...
حمل و نقل ، انبارداری و ارتباطات.....	۱۴۳۱/۸۲۷	۱۵۶۸/۰۶۵	...
واسطه گریهای مالی.....	۴۱۰/۱۳۶	۶۴۷/۶۲۴	...
مستغلات ، کرایه و خدمات کسب و کار.....	۳۳۱۲/۸۸۵	۲۶۹۴/۱۳۶	...
اداره امور عمومی ، دفاعی و تأمین اجتماعی.....	۲۱۴۹/۷۳۶	۲۵۹۵/۱۵۸	...
آموزش.....	۲۶۶۲/۶۲۷	۳۰۵۲/۸۹۹	...
بهداشت و مددکاری اجتماعی.....	۲۲۴۷/۰۹۴	۲۶۷۶/۷۷۵	...
سایر خدمات عمومی ، اجتماعی ، شخصی و خانگی.....	۵۶۴/۷۱۸	۶۸۷/۲۶۸	...

مأخذ - مرکز آمار ایران .

۱۳۸۸	۱۳۸۵	۱۳۸۰	شرح
۱۲۰۶۲/۲۶۲	۷۷۶۰/۹۶۷	۲۶۲۸/۶	جمع.....
۲۲۶۷/۶۹۳	۱۳۳۷/۱۴۷	۵۰۹/۳	کشاورزی ، شکار و جنگلداری.....
۶۶/۸۲۶	۲۶/۶۸۰	۶/۲	ماهگیری.....
۳۱۸۳/۰۳۴	۲۲۷۱/۶۱۶	۹۰۳/۳	معدن.....
۱۴۸۶/۶۷۵	۷۶۹/۶۲۲	۲۴۱/۹	صنعت.....
۱۵۲/۲۵۲	۶۹/۵۱۴	۱۹/۳	تأمین برق و گازو آب.....
۲۶۱۱/۰۹۵	۱۴۸۱/۷۶۴	۴۶۷/۸	ساختمان.....
۵۷۴/۹۳۷	۳۸۳/۳۸۶	۱۳۳/۶	عمده فروشی ، خرده فروشی ، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها.....
۱۲۳/۶۴۱	۶۶/۰۱۱	۱۸/۸	هتل و رستوران.....
۴۱۷/۳۴۸	۲۳۲/۹۴۸	۸۲/۹	حمل و نقل ، انبارداری و ارتباطات.....
۹۱/۳۶۳	۴۱/۴۸۴	۱۱/۵	واسطه گریهای مالی.....
۱۹۷/۲۱۳	۵۲۷/۹۰۴	۵۱/۲	مستغلات ، کرایه و خدمات کسب و کار.....
۳۲۴/۴۲۶	۲۱۲/۲۱۹	۷۳/۸	اداره امور عمومی ، دفاعی و تأمین اجتماعی.....
۲۵۷/۷۸۳	۱۵۰/۶۵۴	۴۰/۵	آموزش.....
۱۹۹/۲۵۰	۱۳۹/۶۳۶	۵۳/۹	بهداشت و مددکاری اجتماعی.....
۱۰۸/۷۲۶	۴۷/۳۸۲	۱۴/۷	سایر خدمات عمومی ، اجتماعی ، شخصی و خانگی.....

☞

۲۲- حسابهای استانی _____ سالنامه آماری استان کهگیلویه و بویراحمد- ۱۳۹۲

۲۲-۳- مصرف واسطه بخشهای عمده اقتصادی(دنباله) (میلیارد ریال)

شرح	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱
جمع.....	۱۸۰۷۱/۹۳۴	۲۰۸۲۶/۴۷۱	...
کشاورزی ، شکار و جنگلداری.....	۳۰۵۷/۲۷۰	۲۹۹۴/۳۰۴	...
ماهیگیری.....	۱۳۴/۷۴۱	۱۳۵/۸۰۸	...
معادن.....	۴۱۰۹/۹۳۷	۵۱۴۸/۵۲۵	...
صنعت.....	۲۲۷۴/۵۶۵	۲۹۶۴/۲۱۹	...
تأمین برق و گازو آب.....	۲۰۰/۵۶۶	۲۲۹/۶۴۹	...
ساختمان.....	۳۸۳۷/۴۷۳	۳۵۵۶/۴۶۵	...
عمده فروشی ، خرده فروشی ، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها.....	۲۱۱۹/۵۰۹	۲۸۰۰/۸۲۹	...
هتل و رستوران.....	۱۴۸/۸۶۳	۱۸۱/۹۵۴	...
حمل و نقل ، انبارداری و ارتباطات.....	۵۱۰/۳۹۹	۵۱۵/۸۲۱	...
واسطه گریهای مالی.....	۱۲۹/۱۹۱	۱۷۷/۵۸۱	...
مستغلات ، کرایه و خدمات کسب و کار.....	۴۴۶/۴۷۰	۷۸۸/۲۳۹	...
اداره امور عمومی ، دفاعی و تأمین اجتماعی.....	۴۴۷/۵۲۷	۵۵۰/۴۲۰	...
آموزش.....	۲۸۲/۱۸۷	۳۴۷/۲۷۴	...
بهداشت و مددکاری اجتماعی.....	۲۳۷/۹۵۵	۲۸۱/۴۶۵	...
سایر خدمات عمومی ، اجتماعی ، شخصی و خانگی.....	۱۳۵/۲۸۱	۱۵۳/۹۱۷	...

مأخذ - مرکز آمار ایران .